

Salg af forsyningsselskaber

- med særligt fokus på fjernvarmeselskaber

Generelle overvejelser vedrørende et eventuelt salg af forsyningsselskaber

Pjecen er ikke udtømmende, men tænkt som et oplæg/værktøj til brug for de selskaber, der konkret overvejer salg af forsyningsselskabet

Udgivet af:

Danske Fjernvarmeværkers Forening
Marts 2004

Generelle overvejelser vedrørende et eventuelt salg af forsynings-selskaber

Baggrund

Traditionelt har profitmotivet været fraværende i dansk energiforsyning. Det har været medvirkende til, at den strukturelle udvikling inden for sektoren er gået meget langsomt. Efter at profitmuligheden er (gen)indført, og der på anden vis er sket en liberalisering inden for i alt fald el- og gassektorerne har det sat gang i strukturudviklingen inden for disse sektorer, og det har både direkte og indirekte effekt inden for fjernvarmeområdet.

Den direkte effekt ses bl.a. ved, at fjernvarmeselskaber indgår i strukturelle forandringer sammen med andre forsyningsarter i kommunale selskaber. Den indirekte effekt ses ved, at kommercialiseringen af de øvrige energisektorer nødvendiggør, at også fjernvarmeselskaber, både andelsselskaber og kommunale selskaber, overvejer deres situation.

Hvorfor sælge?

Generelle overvejelser om nødvendigheden af/komplikationer ved at drive et fjernvarmeselskab kan spille en rolle i overvejelserne ved et salg. Både andelshavere og kommunalbestyrelser kan føle, at det ikke er en naturlig rolle for dem at drive en forsyningsvirksomhed.

Energisektoren bliver mere og mere kompliceret og risikofyldt, og der kan komme et tidspunkt, hvor disse ulemper ikke står mål med fordelene (fortjenesten).

Kommunernes rolle som myndighed på varmeområdet vil dog givetvis også spille en rolle.

Herudover vil det i stort omfang være muligheden for en fortjeneste, der styrer udviklingen. Enten en løbende fortjeneste ved år efter år at sælge energi eller den samme kapitaliseret ved et salg.

I varmforsyninger, der eksisterer i et hvile-i-sig-selv-system, ligger fortjenesten i, at fjernvarmeprisen er lavere end omkostningerne ved alternativ opvarmning. En slags "forbrugerfortjeneste". Den kommer år efter år, men kunne kapitaliseres ved et salg, såfremt den nye ejer var i stand til at opkræve en pris, der var højere end efter hvile-i-sig-selv-princippet. I øjeblikket forbyder den gældende lovgivning en eventuel køber at indregne netop omkostningerne ved købet i varmeprisen. Men ændres loven, så hvile-i-sig-selv-princippet fjernes, vil der være risiko for, at det er varmemeforbrugerne, der kommer til at betale købers omkostninger ved købet.

Det betyder, at det i andelsselskaber reelt kun er andelshavere, der står over for at forlade forsyningsområdet eller som mangler likviditet, der kan have økonomiske interesser i et salg.

I kommunale forsyninger er der adskillelse mellem ejer og forbruger. Kommunen vil oppebære salgsprovenuet, og varmemeforbrugerne vil bære eventuelle fremtidige omkostninger ved salget. Forbrugernes indflydelse består i den almindelige vælgerindflydelse ved valg til kommunalbestyrelsen. Der kan dog både for andelsselskaber og kommuner være salgspotentiale i fjernvarmforsyningen, som ikke nød-

vendigvis indebærer tabet af den fremtidige forbrugerfortjeneste. Det vil være salget af f.eks. produktionsanlæg, hvor salg (eller out-sourcing) til andre måske kunne give en effektiviseringsgevinst til fordeling. Varmeforsyningens ejere ville måske også acceptere en vis reduktion af forbrugerfortjeneste mod til gengæld at slippe for komplikationer og risici ved at drive et produktionsanlæg.

Hvorfor købe?

Da profitelementet er fraværende inden for fjernvarmeområdet, og en køber ikke kan indregne købsomkostningerne direkte i fjernvarmeprisen, vil det i realiteten sige, at overtagelse i dag kun er interessant for en strategisk køber, der finder en forrentning af egenkapitalen med den godkendte rentesats (aktuelt 7%) acceptabel, måske især når den kombineres med en eventuel forventning om, at lovgivningen en gang i fremtiden ændres, så der kan indregnes en egentlig fortjeneste på fjernvarmen. Investeringen i et varmeselskab må desuden anses for relativt sikker, og endelig viser erfaringen, at varmforsyningslovens regler, og det hermed førte tilsyn, ikke fuldstændig sikrer mod, at ejeren af en varmforsyning fører midler ud af forsyningen. Der er eksempler på, at der opbygges selskabskonstruktioner i et forsyningsselskab med moderselskab, datterselskaber osv., og som skaber en uigenkendselig omkostningsstruktur for varmforsyningen. I praksis ved, at man f.eks. lejer personale i moderselskabet, betaler husleje etc. og generelt øger omkostningsniveauet. Formentlig ud over det nødvendige i varmforsyningslovens forstand.

Køberen kunne også være interesseret i eventuelle stordriftsfordele, hvis der er

mulighed for at drive fjernvarmforsyningen/-produktionen sammen med beslægtede foretagender.

Hertil kan endelig føjes en eventuel købers interesse i at overtage "kunderne" i en varmforsyning. Da varmekunderne i praksis er bundet til det lokale, eksisterende fjernvarmeselskab, følger kundeforholdet med til en eventuel ny ejer, som så kan forsøge at sælge andre ydelser til kunden som en naturlig "forlængelse" af det bundne kundeforhold omkring varme. Det kan være andre forsyningsydelser (el, tele m.v.) eller helt andre ydelser (som f.eks. forsikringer, som det blev prøvet i Sverige, vist uden succes).

Forbrugerbeskyttelsen

Der eksisterer i dag en udstrakt beskyttelse af fjernvarmeforbrugerne i varmforsyningsloven. Den hviler på antagelsen om, at fjernvarmen over for langt de fleste forbrugere udgør et monopol. Den samme antagelse er knap så udbredt i udlandet, selvom der er tegn på øget udbredelse. Denne forskel skyldes formodentlig en strukturel forskellighed mellem dansk og udenlandsk fjernvarme, nemlig at fjernvarmen i Danmark i langt højere grad sælges til individuelle huse, end man gør i udlandet. For de individuelle huses vedkommende er der næppe tvivl om, at fraværet af et reelt alternativ til fjernvarmen de facto gør den til et monopol.

Ledningsnettet udgør et naturligt monopol i og med, at man næppe kan forestille sig konkurrerende ledningsnet, da det samfundsøkonomisk ikke er rentabelt.

Produktionsfaciliteter har en blandet status. Teoretisk kan man godt forestille sig konkurrence mellem varmeproducerende

anlæg på samme måde som mellem elproducerende anlæg, men i praksis er der mange forhold, der begrænser denne konkurrence. Da ledningsnettene ikke hænger sammen, vil nogle enkelte produktionsanlæg være dominerende inden for de fleste fjernvarmesystemer. Disse anlæg lader sig næppe erstatte på kort sigt. Der er desuden både varmeplanmæssige og kontraktretlige bindinger. Det er derfor usikkert, i hvor stort omfang man kan betegne fjernvarmeproduktion som en kommerciel aktivitet, som kan udsættes for konkurrence.

Alt dette taler for opretholdelsen af en stærk lovmæssig beskyttelse, men selvom forbrugerbeskyttelsen er stærk, er den hverken uovervindelig eller evigt gældende. Den i øjeblikket bedste metode til at sikre forbrugerne andel i fordelene ved fjernvarme er ud over nævnte, forbrugerejet i andelsselskaberne og det kommunale ejerskab.

Rolleskifte

Et andet spørgsmål, der er relevant at bringe i spil, er, hvilke interesser der varetages ved, at henholdsvis kommunerne eller forbrugerne driver forsyningsvirksomhed.

- kommunale

forsyningsvirksomheder

For så vidt angår kommunerne er kommunalbestyrelsen den overordnede varmeplanmyndighed, jf. bestemmelserne i varmemeforsyningsloven. Dette kan både være en fordel og en ulempe set i forhold til, at kommunen samtidig forestår driften af en forsyningsvirksomhed. Alt andet lige vil det formentlig ofte være lettere for kommunerne i kraft af deres ejerskab at realisere en ønsket varmeplanlægning, idet

det er lettere at stille krav til egen virksomhed.

Nogle kommuner er meget aktive i deres varmeplanlægning, og en velfungerende forsyning er i denne sammenhæng et aktiv, som kommunen stiller til rådighed for borgerne.

Det kan dog også være andre knap så energimæssige hensyn, som kommunerne varetager via deres ejerskab af forsyningsvirksomheden. Her tænkes på eksempelvis sikring af arbejdspladser og tæt kontrol med prisudviklingen, idet det samtidig skal nævnes, at kommunerne ofte selv er "storkunder". Det er et forhold, der også bør indgå i kommunens vurdering af fordele og ulemper ved at drive en forsyningsvirksomhed.

Det kan i den forbindelse nævnes, at tilsvarende overvejelser i vid udstrækning kan gøres i relation til kommunalt ejede naturgasselskaber.

- forbrugerejede

forsyningsvirksomheder

Forbrugerejede forsyningselskaber er normalt stærkt forankret i lokalområdet. Forbrugerne er typisk andelshavere i selskabet og føler i høj grad tilknytning og ansvar over for værket, som de selv ejer. Tilknytningen til det værk, forbrugerne selv ejer, vil formentlig også være større, end hvis en "fremmed" ejer værket og nok også mere, end hvis det er kommunalt ejet. Som udgangspunkt er forbrugernes "følelser" for værket imidlertid samfundsmæssigt ligegyldig.

Man kan imidlertid rejse spørgsmålet, om ikke disse interesser også kan varetages efter et salg af såvel kommunalt ejede

som forbrugerejede forsyningsselskaber? Kommunerne vil også efter et salg være den overordnede varmeplanmyndighed og vil fortsat have kompetencen til at pålægge de nu "helt private forsyningsselskaber" at udarbejde projektforslag, anvende bestemte brændsler og udbygge forsyningsselskabet, som kommunen måtte ønske.

På samme måde er Energitilsynet tilsyns- og klagemyndighed på energiområdet, herunder prismyndighed og fører således også tilsyn med priserne. Priserne bliver dog ikke godkendt ved anmeldelse til Energitilsynet, idet der skal være tale om en klagesag, der forelægges for tilsynet, før prisen reelt bliver kontrolleret. Med vedtagelsen af lov nr. 452 af 10. juni 2003 blev der indført en prisbestemmelse, som skal sikre, at forbrugerens priser fra et forsyningsanlæg ikke stiger som følge af et salg. Det fremgår af bemærkningerne til loven, at bestemmelsen skal hindre, at der i varmeprisen indregnes finansieringsudgifter, der er knyttet til optagelse af lån til finansiering af overdragelsen.

Kommunen skal derfor være indstillet på en fortsat høj grad af styring over for den private forsyningsvirksomhed, hvis kommunen skal fastholde, at de samme hensyn fortsat skal varetages.

Hvis det forbrugerejede værk sælges, vil selve tilknytningen til værket formentlig også blive mindre, idet værket nu ejes af en "fremmed". Andelshavernes mulighed for at øve direkte indflydelse på værkets årlige generalforsamling vil ligeledes forsvinde, men den nye ejer er selvfølgelig fortsat underlagt varmforsyningslovens regler. Man kan i den forbindelse rejse spørgsmålet om, hvorvidt politikerne også

fremover vil fastholde en stram offentlig regulering set i sammenhæng med, at flere forsyningsselskaber formentlig fremover vil skifte ejer? Som ovenfor skitseret er der mange forudsætninger for reguleringen af fremtidens fjernvarme, som endnu ikke er afklaret politisk.

Hvis solgt hvad så?

Forbrugerindflydelse

Varmeforsyningsloven indeholder bestemmelser om bl.a. forbrugerbeskyttelse i lovens kapitel 4 b. Dette gennemgås i det følgende for henholdsvis produktionsanlæg og distributions-/transmissionsanlæg.

- produktionsanlæg

For så vidt angår salg af produktionsanlæg for anlæg, der alene producerer varme, er der ikke fastsat regler, hvilket vil sige, at disse produktionsanlæg kan sælges til markedspris, hvad enten der er tale om kommunale eller forbrugerejede anlæg. For så vidt angår produktionsanlæg, der både producerer varme og el, er salg af et sådant anlæg reguleret i elforsyningsloven.

Ved salg af produktionsanlæg - i begge de ovenfor nævnte situationer - kan køberen af selskabet efterfølgende videresælge selskabet til hvem, han måtte have lyst til, og der er ikke fastsat regler, som giver forbrugeren forkøbsret til evt. at købe produktionsanlægget tilbage. Et tilbagekøb vil i givet fald blive i fri konkurrence med eventuelle andre købere.

En anden problemstilling er den situation, hvor det er kommunen, der ejer produktionsanlægget, men hvor forbrugerne ejer distributionsanlægget. Hvis kommunen vælger at sælge produktionsanlægget, vil forbrugerne kun have mulighed for at

byde på anlægget på lige fod med andre købere, derudover har forbrugeren ikke krav på indflydelse.

Det skal i den forbindelse nævnes, at der efter sekretariatets opfattelse er væsentlig forskel på henholdsvis elforbrugernes og varmemeforbrugernes situation ved salg af produktionsanlægget. Her tænkes bl.a. på den situation, hvor elforbrugeren efter et salg er utilfredse med producenten, og hvor elforbrugeren herefter på grund af det fri leverandørvalg kan vælge en anden producent. Hvis varmemeforbrugeren derimod sælger produktionsanlægget, og de efterfølgende bliver utilfredse med producenten, så har varmemeforbrugeren ikke samme mulighed for at skifte producent, som elforbrugeren har. Varmeforbrugeren er låst fast til én producent og har ikke samme valgmulighed som elforbrugeren og dette på trods af, at såvel elforbrugeren som varmemeforbrugeren i eksemplet ejer ledningsnettet.

- distributions- og transmissionsanlæg

Varmeforsyningsloven indeholder derimod bestemmelser, som varetager forbrugernes interesser ved salg af distributions- og transmissionsanlæg. Det drejer sig kort fortalt om følgende bestemmelser:

- ✍ Forkøbsret for såvel forbrugere som kommuner, jf. § 23 f
- ✍ Udskillelse af nettet i et selvstændigt selskab, jf. § 23 g
- ✍ Etablering af forbrugerrepræsentantskaber, jf. §§ 23 h -23 k.

Disse bestemmelser opretholder til en vis grad forbrugernes indflydelse på transmis-

sions- og distributionsnettet. Men når forbrugerbeskyttelsen hviler på et lovgrundlag, er den selvsagt ikke mere beskyttet, end det til enhver tid siddende flertal i Folketinget ønsker det.

Man kan i forlængelse heraf rejse spørgsmålet, om disse interesser overhovedet skal varetages. Forbrugeren har heller ikke indflydelse på andre leveringsforhold. Det kommer selvfølgelig an på, hvad det er, man vil. Spørgsmålet er i sidste ende politisk, og der er således heller ikke et "rigtigt " svar, men man kan afveje fordele og ulemper.

Kommunernes myndighedsopgaver

Et andet forhold, som kommunerne ved salg af det kommunale forsyningsselskab skal være opmærksom på, er, at ikke alle opgaver, som relaterer sig til fjernvarme, kan udskilles fra forvaltningen. Kommunalbestyrelserne har efter reglerne i varmemeforsyningsloven fået tillagt kompetence som den overordnede varmeplanmyndighed, og den kommunale forvaltning vil derfor fortsat skulle påtage sig de myndighedsopgaver, der knytter sig hertil, som det også er nævnt tidligere i dette notat.

Den kommunale myndighedsopgave består bl.a. i at varetage den overordnede varmeplanlægning, godkende projektforslag, træffe beslutning om tilslutningspligt, forestå det almindelige tilsyn m.v.

Konkrete eksempler på salg af forsyningsselskaber

Som eksempler på konkrete sager, hvor der er sket et salg, kan f.eks. nævnes "Herning-sagen", hvor Herning Kommune solgte Energigruppen Jylland til DONG. Salget har efterfølgende givet anledning

til en række spørgsmål, som endnu er uafklarede, og salget har i sig selv givet anledning til stor politisk bevågenhed.

Et andet eksempel er Præstø Kommunes salg af Præstø Kraftvarmeværk til Sydkraft Danmark A/S. Denne sag illustrerer et forløb, som har givet anledning til en lang række spørgsmål, og sagen har da også flere gange været forelagt Energitilsynet.

Hvad hvis man vælger ikke at sælge?

Hvis varmeforsyningsens ejere beslutter ikke at gennemføre forandringer i form af salg eller lignende, kan det være nødvendigt at "beskytte" denne beslutning med opfølgende foranstaltninger samt etablere et beredskab hertil.

I denne forbindelse skal man være opmærksom på, at en fusion ikke nødvendigvis udgør en del af et salg, men kan være en del af en beskyttelsesforanstaltning. Her tænkes på fusion med andre forsyningsselskaber, hvis ejere også ønsker at opretholde ejerskabet ikke blot for at høste stordriftsfordele, men også for at opnå en større "tyngde" kompetencemæssigt, volumenmæssigt mv.

Hvis baggrunden for beslutningen om ikke at sælge er begrundet i ønsket om at sikre forbrugernes fortjeneste (forbrugerprofitten) ved at have fjernvarme, kan det overvejes, hvorledes man sikrer, at denne beslutning ikke undermineres i fremtiden ved f.eks. udefra kommende købstilbud til forbrugerne.

Et aktivt virkemiddel kunne være, at forsyningen etablerer det "mentale" beredskab hos forbrugerne ved at synliggøre de fordele, forbrugerne har ved selv at eje og drive forsyningen. Man kan måske kvantificere fordelene, åbent diskutere trusler og muligheder m.v.

Man kan f.eks. også klargøre varmeforsyningsens værdigrundlag. Måske skal det fremgå af forsyningens vedtægter, at man har det formål at sikre fordelene ud over de forholdsvis tekniske formål, der traditionelt fremgår af værkernes vedtægter.

Et mere passivt virkemiddel kan f.eks. være bestemmelser i vedtægterne, der besværliggør et eventuelt salg. Sådanne elementer i vedtægter kan imidlertid ændres og er måske set fra et demokratisk synspunkt upassende, (hvis et flertal af ejerne vil sælge er det vel legitimt), og de passive virkemidler kan nok højst udgøre et sidste værn.

Ultimativt kunne man måske endegyldigt sikre forbrugernes indflydelse ved en fondskonstruktion, hvor forbrugerne vælger bestyrelsen.

Lovgivningen

Ændring af el- og varmeforsyningsloven m.v. Vedtagelse af L 162

Den 4. juni 2003 vedtog Folketinget ved 3. behandling Forslag til lov om ændring af lov om elforsyning, lov om tilskud til elproduktion, lov om varmeforsyning og lov om kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner og amtskommuner (Modregning ved kommuners afståelse mv. af energivirksomheder, sikring af el- og varmepriser, forbrænding af kød- og benmel, søledningsanlæg til mindre øer mv.) - L 162.

Vedtagelsen betyder at loven, nr. 452 af 10. juni 2003, trådte i kraft dagen efter bekendtgørelse i Lovtidende (bekendtgjort i Lovtidende A, udgivet den 11. juni 2003). Lovændringerne går som bekendt bl.a. ud på at forenkle og modernisere modregningsbestemmelserne, så de ikke står i vejen for udviklingen i energisektoren. Hovedreglen er kort fortalt, at reglerne for salg af kommunale forsyningselskaber ændres således, at en kommune kan beholde 60 pct. af salgsprovenuet, idet hele kommunes provenu ved uddeleliger og afståelse opgøres, og der sker herefter modregning med 40 pct., forudsat at der sker en deponering over 10 år af det resterende beløb. Vi skal i den forbindelse gøre opmærksom på den energiaftale, som regeringen har indgået, om fremtidens energimarked m.v. af 9. maj 2003. Det fremgår bl.a. af den politiske aftale, at køb og salg af energivirksomheder, som varetager monopolfunktioner på el- og varmeområdet, ikke må indebære, at forbrugerpriserne på ydelserne fra disse virksomheder stiger. Derfor er det i loven præciseret, at forbrugernes betaling ikke må stige som følge af det vederlag, som en køber erlægges i forbindelse med overtagelsen af elnet, fjernvarmenet eller fjernvarmeproduktionsanlæg.

Prisreguleringen skal sikre, at fjernvarmepriisen ikke, f.eks. i forbindelse med overdragelse af varmeproduktionsanlæg, forhøjes til prisen på konkurrerende brændsler (eksempelvis oliesubstitutionsprisen) med mindre, der er tale om nødvendige omkostninger i overensstemmelse med varmeforsyningslovens hovedregel om hvile-i-sig-selv-princippet.

Salg af forsyningselskab kontra forsyningselskabet beholdes i kommunalt henholdsvis forbrugerejet regi? Kommunalt ejede selskaber

I forlængelse af lovens vedtagelse melder sig spørgsmålet om, hvorvidt det er økonomisk fordelagtigt for en kommune at afhænde forsyningen efter de nye regler eller, hvorvidt der eventuelt kunne være bedre økonomi i at beholde forsyningen. For beslutningstagerne i det kommunale system kunne det derfor være relevant at undersøge følgende modeller:

- ✎ Salg af forsyningen (el/varme) – konsekvenser set over eksemplvis en 20-årig periode
- ✎ Forsyningen (el/varme) bibeholdes i den kommunale forvaltning – også set over en 20-årig periode.

Spørgsmålet er, om der for en kommunal forsyning vil være økonomi i at beholde forsyningen i kommunalt regi, herunder om der vil være tale om en årlig driftsindtægt, der kan forrente indskudskapitalen, og som vil gøre det attraktivt for kommunen at beholde forsyningen på kommunale hænder. Dette skal selvfølgelig ses i relation til salg af forsyningsvirksomheden.

For at belyse dette nærmere vil det være nødvendigt at skelne mellem el- og varmesiden, idet der bl.a. rent historisk er forskel på henholdsvis el- og varmeværkeres etablering, herunder i kommunernes involvering i den oprindelige finansiering.

Elforsyningsloven

Forløberen for L 162 var "Lex Nesa", som første gang blev indsat i elforsyningsloven ved en ændring i 1997 og derefter blev videreført i forbindelse med elforsyningsloven fra 1999. Et væsentligt element i "Lex Nesa" var at beskytte forbrugerne mod at betale to gange for det samme forsyningssystem. Derfor skulle kommunernes eller forbrugernes indskudskapital friholdes den modregning, bestemmelsen ellers indførte. Indskudskapitalen, opgjort pr. 1.1.1977, er herefter blevet delt i en kapital, der bindes til fordel for forbrugeren i form af "bunden egenkapital" og en kapital, som elforsyningsloven ikke regulerer i form af "fri egenkapital".

Loven fastlagde ikke entydigt metoden til opgørelse af fri og bunden egenkapital, hvilket betød stor usikkerhed om kapitalens størrelse. Energitilsynet tog stilling til spørgsmålet i den såkaldte NESA sag. I denne afgørelse blev der givet NESA mulighed for ved indskudskapitalens opgørelse at vælge mellem "anskaffelsesmetoden" og "genanskaffelsesmetoden", som efter tilsynets opfattelse skulle være ligeværdige opgørelsesmetoder.

Imidlertid fandt politikerne ikke denne usikre situation holdbar, hvilket var baggrunden for vedtagelsen af L 162, som én gang for alle bestemmer opgørelsen af en opnået salgspris. Man kan imidlertid fortsat stille spørgsmålet, om forsyningsvirksomheden kan give kommunen en årlig forrentning, som på sigt vil være mere fordelagtig set i forhold til et egentligt salg. Dermed er den usikre situation ikke helt løst med L 162, idet grundlaget for forrentningen er den frie egenkapital, som det derfor fortsat er relevant at kende størrelsen på.

Ifølge bekendtgørelse nr. 944 af 29. oktober 2001 med senere ændringer om indtægtsrammer og åbningsbalancer for netvirksomheder og transmissionsvirksomheder med elforsyningsnet på 150 kV og derunder, skal Energitilsynet fastsætte en maksimal forrentningssats, der skal anvendes ved beregning af et beløb til den forrentning, der kan indgå i de enkelte netselskabers indtægtsrammer for år 2002 og 2003. Energitilsynet har på sit møde den 28. april 2003 fastsat den maksimale forrentningssats til 7 pct. i år 2002.

Hvorvidt en sådan forrentning af den frie egenkapital vil være fordelagtigt sammenlignet med et salg, må bero på en nærmere revisionsmæssig gennemgang i de konkrete kommunalt ejede forsyningsselskaber.

Varmeforsyningsloven

Ser man på varmforsyningsloven, har man ikke på samme måde som i elforsyningsloven opereret med begreberne fri og bunden egenkapital. Begrundelsen herfor er formentlig, at der indtil nu ikke som på elsidens har været forventning om en sådan ændring af prisforholdene, og at en indtjening kunne blive mulig. Markedsorienterede selskaber har derfor ikke været interesseret i at overtage rene varmeselskaber.

Som nævnt ovenfor medførte L 162 imidlertid også en ændring af varmforsyningsloven, således at kommuner ved salg af varmforsyningsselskaber skal opgøre salgsprisen på samme måde som ved elforsyningsselskaber. Som ved elforsyningsselskaber efterlader L 162 derfor også fortsat spørgsmålet om størrelsen på grundlaget for varmforsyningsselskabernes forrentning. Identificering af den frie

egenkapital kan derfor også fortsat være relevant på varmesiden.

I den sammenhæng er det væsentligt at bemærke, at fjernvarmeværkernes etablering muligvis adskiller sig lidt fra flere af de kommunale elforsyninger, idet mange fjernvarmeværker blev etableret i 50'erne på grundlag af kommunale lån. Disse lån godkendte Indenrigsministeriet med lignende vilkår som hvile-i-sig-selv-princippet. Det vil sige, indtægter og udgifter i relation til forsyningsvirksomheden var knyttet til det takstfinansierede område og ikke til det skattefinansierede.

Dette kan gøre det vanskeligere at isolere en del af fjernvarmeforsyningens kapital som en kapital indskudt eller optjent af den skattefinansierede del af kommunen, og dermed uafhængigt af varmemeforbrugere.

Det er derfor mere end usikkert, om man vil kunne praktisere begreberne fri og bunden egenkapital analogt på varmesiden, og spørgsmålet har indtil videre ikke været forelagt Energitilsynet eller domstolene.

Med hensyn til selve muligheden for at forrente en indskudskapital er der allerede taget stilling hertil i dag, jf. afskrivningsbekendtgørelsens § 6 (bekendtgørelse nr. 175 af 18. marts 1991), hvoraf det fremgår, at: "Gas og Varmeprisudvalget kan tillade, at der i priser for levering af opvarmet vand, damp eller gas indregnes en rimelig forrentning af indskudskapital."

Som på elsiden anses en forrentning på 7% efter Energitilsynets vurdering som rimelig.

Hvorvidt en sådan eventuel forrentning så vil være fordelagtig eller ej set i forhold til salgssituationen, kan sekretariatet på baggrund af ovenstående heller ikke give et entydigt svar på.

Da man på varmeforsyningsområdet indtil videre ikke har opereret med fri og bunden egenkapital, som det er tilfældet i elsektoren, er det vores umiddelbare opfattelse, at såfremt man tager udgangspunkt i elforsyningsselskabet og får foretaget de økonomiske vurderinger ved henholdsvis salg eller fortsat forsyning i kommunalt regi, og det eksempelvis viser sig, at det ikke er økonomisk fordelagtigt at afhænde elforsyningen, vil det så meget desto mere ikke være økonomisk aktuelt at afhænde varmeforsyningen.

Forbrugerejede selskaber

Ved et eventuelt salg af et forbrugerejet selskab vil selve prisfastsættelsen være et spørgsmål om udbud og efterspørgsel og vil derfor være afhængig af det afkast, som investor vil kræve af den investerede kapital, herunder hvilke synergieffekter investor vil opnå.

Salg af forbrugerejede værker rejser samtidig en række spørgsmål, som bør undersøges og afklares, og der bør i den forbindelse søges sagkyndig bistand hos revisorer, advokater m.fl.

For blot at nævne nogle problemstillinger:

- ✍ Et salg kan ske enten som salg af andele eller som salg af værkets aktiviteter (produktionsanlæg, ledningsnet m.v.).
- ✍ Kommunen har i visse tilfælde for købsret på at købe værket til markedspris
- ✍ Er der tale om et elproducerende værk, eller produceres der kun varme
- ✍ De skattemæssige forhold
- ✍ Værkets vedtægter
- ✍ mv.

Selskabsform og beskatning ?

Spørgsmålet om, hvordan og i hvilken form en ejerkreds vælger at udskille opgaver i selvstændige selskaber, afhænger helt af den konkrete situation og de forhold, man ønsker at lægge vægt på. Udskillelse i selvstændige selskaber kan ske med henblik på såvel salg af selskabet som udlicitering af opgaver.

Der er i den forbindelse bl.a. en række spørgsmål vedrørende de skattemæssige og økonomiske forhold, der er forskellige afhængig af, om man vælger interessentskabs-, andelsskabs- eller aktieselskabsformen. For så vidt angår de skattemæssige aspekter, vil forhold som f.eks., om der er tale om et selskab, der producerer både el og varme, eller der kun produceres varme, hvordan er værkets nuværende økonomiske situation m.v., have betydning i den konkrete situation.

For så vidt angår de forbrugerejede selskaber kan et salg enten ske som salg af andele eller som salg af selskabets aktiver (produktionsanlæg, ledningsnet m.v.).

Såfremt der er tale om salg af forbrugernes andele, vil beskatning ske som kapitalindkomst/aktieindkomst eller som personlig indkomst alt afhængig af, om andelen betragtes som reelle andele eller ej.

Såfremt der er tale om salg af selskabets aktiver, vil en eventuel beskatning ske i selskabet. Skal der udloddes midler til forbrugerne eventuel i form af likvidation af selskabet, vil beskatning ske efter de regler, der er omtalt ovenfor.

Der er som nævnt mange forhold og faktorer, der spiller ind i en salgs- eller udskillelsessituation, og det er efter DFFs opfattelse en nødvendig forudsætning, at man får en konkret gennemgang af selskabets nuværende forhold i relation til fremtidige ønsker m.v. og på baggrund af denne vurdering træffer det endelige valg. Det vil selvsagt i denne proces være nødvendigt at søge professionel assistance hos forskellige rådgivere som f.eks. revisorer, advokater m.v.

Konklusion

I det ovenfor nævnte er skitseret en række af de overvejelser m.v., som et eventuelt salg af såvel kommunalt ejede som forbrugerejede forsyningsselskaber giver anledning til. Pjecen er ikke udtømmende, men tænkt som et oplæg/værktøj til brug for de selskaber, der nærmere overvejer et eventuelt salg.

Som det fremgår, er der en lang række forhold og faktorer, der spiller ind i en salgs- eller udskillelsessituation, og det er efter sekretariatets opfattelse nødvendigt, at man får en konkret gennemgang af selskabets nuværende forhold i relation til fremtidige ønsker m.v. og på baggrund af denne vurdering træffer det endelige valg.

I denne proces vil det derfor også være nødvendig at søge professionel assistance hos forskellige rådgivere som f.eks. revisorer, advokater m.v.

Overvejelser om et eventuelt salg kan opsummeres til følgende:

Forsyningsselskabet træffer beslutning om salg, som vil give anledning til

- ✍ Generelle overvejelser
- ✍ Specifikke overvejelser, som bl.a. tager højde for lokale forhold mv.
- ✍ Overvejelser om lovgivningsmæssige forhold, idet der p.t. er en lang række uafklarede forhold. Dette sammenholdt med, at praksis på området p.t. er meget sparsom.

DFFs sekretariat vil følge udviklingen nøje på området. Og sekretariatet vil i takt med, at lovgivningen eventuelt ændres, Energitilsynet træffer afgørelser i konkrete sager m.v., opsamle disse erfaringer, og hvis det giver anledning hertil eventuel foretage tilpasning og rettelser af pjecen.

Såfremt man ønsker at gå videre med konkrete overvejelser om salg, vil DFF også gerne være behjælpelig med at formidle kontakt til kommuner og andre, som har overvejet eller allerede har foretaget salg af forsyningsselskabet.